

Unlocking the Gates of Heaven: The Transformative Power of Grief

Dr. Rachel Rosenthal

Dr. Rachel Rosenthal is an adjunct assistant professor of Talmud at the Jewish Theological Seminary and a Research Fellow at the Shalom Hartman Institute of North America. She received her PhD in Rabbinic Literature from JTS, where her dissertation focused on how rabbinic analysis of the case of the stubborn and rebellious son provides models for moral education and development. In addition to her work at JTS and Hartman, Rachel teaches at Central Synagogue, Lincoln Square Synagogue, and in a variety of other settings around the world. She has also served on the faculty of the Maimonides Scholars Program, Nishma: A Summer of Torah Study, and Drisha, where she was a graduate of the Drisha Scholars Circle. She received a BA in Religious Studies from the University of Pennsylvania.

Unlocking the Gates of Heaven: The Transformative Power of Grief

Model 1: Grief as a Destructive Force

BT Bava Metzia 59b	תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף נט עמוד ב
<p>They said that on that day, they collected all of the things that R. Eliezer had declared pure and burned them in the fire. They voted on it and excommunicated him.</p> <p>They said, "Who will go and inform him?" R. Akiva said to them, "I will go, for perhaps an unfit person will go and inform him and bring about the destruction of the entire world."</p> <p>What did R. Akiva do? He dressed in black and cloaked himself in black and sat before him at a distance of four amot. R. Eliezer said to him, "Akiva, why is today different from other days?" He said to him, "My teacher, it seems to me that your colleagues are removed from you." [R. Eliezer] tore his garments and removed his shoes, slid off his chair, and sat on the ground. Tears flowed from his eyes.</p> <p>One third of the olives, one third of the wheat, and one third of the barley was taken from the world. And some say even dough already in a woman's hands became spoiled.</p> <p>It was taught: A great blow occurred on that day, for every place on which R. Eliezer set his eyes went up in flames. Then, Rabban Gamliel was coming on a boat and a gale threatened to drown him. He said, "It seems to me that this is only because of Eliezer ben Horkanos." He stood on his feet and said, "Master of the Universe, it is well known to you that I did not do this for my own honor or the honor of my father's household, but for your own honor so that disputes do not proliferate in Israel." The sea subsided from its raging.</p> <p>Ima Shalom, the wife of R. Eliezer, was the sister of Rabban Gamliel. From that incident forward, she did not let R. Eliezer fall on his face (i.e. say tachanun.) One day, it was Rosh Chodesh, but she</p>	<p>ואמרו: מי ילך ויודיעו? - אמר להם רבי עקיבא: אני אלך, שמא ילך אדם שאינו הגון ויודיעו, ונמצא מחריב את כל העולם כולו.</p> <p>מה עשה רבי עקיבא? לבש שחורים, ונתעטף שחורים, וישב לפניו בריחוק ארבע אמות. - אמר לו רבי אליעזר: עקיבא, מה יום מיומים? - אמר לו: רבי, כמדומה לי שחבירים בדילים ממך. - אף הוא קרע בגדיו וחליץ מנעליו, ונשמט וישב על גבי קרקע. זלגו עיניו דמעות,</p> <p>לקה העולם שלישי בזיתים, ושליש בחטים, ושליש בשעורים. ויש אומרים: אף בצק שבידי אשה טפח. תנא: אך גדול היה באותו היום, שבכל מקום שנתן בו עיניו רבי אליעזר נשרף. ואף רבן גמליאל היה בא בספינה, עמד עליו נחשול לטבעו.</p> <p>אמר: כמדומה לי שאין זה אלא בשביל רבי אליעזר בן הורקנוס. עמד על רגליו ואמר: רבוננו של עולם, גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי, ולא לכבוד בית אבא עשיתי, אלא לכבודך, שלא ירבו מחלוקות בישראל. נח הים מזעפו.</p> <p>אימא שלום דביתהו דרבי אליעזר אחתיה דרבן גמליאל הואי. מההוא מעשה ואילך לא הוה שבקה ליה לרבי אליעזר למיפל על אפיה. ההוא יומא ריש ירחא הוה, ואיחלף לה בין מלא לחסר. איכא דאמרי: אתא עניא וקאי אבבא, אפיקא ליה ריפתא.</p> <p>אשכחתייה דנפל על אנפיה, אמרה ליה: קום, קטלית לאחי. אדהכי נפק שיפורא מבית רבן גמליאל דשכיב.</p> <p>אמר לה: מנא ידעת? אמרה ליה: כך</p>

<p>confused a 29 day month with a 30 day one. And there are those who say that a poor person came to the door and she brought bread out to him. She found him falling on his face. She said to him, "Get up! You are killing my brother!" Meanwhile, an announcement went forth from the house of Rabban Gamliel that he had died. He said to her, "How did you know?" She said to him, "I have received such from the house of my grandfather [King David]: All of the gates are locked, except for the gates of suffering."</p>	<p>מקובלני מבית אבי אבא: כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה..</p>
---	---

Model 2: Grief to Foster Empathy

<p>BT Brachot 5b</p>	<p>תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ה עמוד א-ב</p>
<p>Rabbi Chiya bar Abba fell ill. R. Yochanan went to visit him. R. Yochanan said to him, Are your sufferings dear to you? R. Chiya bar Abba said, Not them and not their reward. R. Yochanan said to him, Give me your hand! He gave him his hand and [R. Yochanan] stood him up [and returned him to health.]</p>	<p>רבי חייא בר אבא חלש, על לגביה רבי יוחנן. אמר ליה: חביבין עליך יסוריך? אמר ליה: לא הן ולא שכרן. אמר ליה: הב לי ירך! יהב ליה ידיה ואוקמיה.</p>
<p>R. Yochanan fell ill. R. Chanina went to visit him. R. Chanina said to him, Are your sufferings dear to you? R. Yochanan said, Not them and not their reward. R. Chanina said to him, Give me your hand! He gave him his hand and [R. Chanina] stood him up [and returned him to health.]</p>	<p>רבי יוחנן חלש, על לגביה רבי חנינא. אמר ליה: חביבין עליך יסוריך? אמר ליה: לא הן ולא שכרן. אמר ליה: הב לי ירך! יהב ליה ידיה ואוקמיה.</p>
<p>Why was this the case? Let R. Yochanan raise himself up!</p>	<p>אמאי? לוקים רבי יוחנן לנפשיה!</p>
<p>They said: A prisoner cannot free himself from prison.</p>	<p>אמרי: אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים.</p>
<p>Rabbi Elazar fell ill. Rabbi Yoḥanan entered and saw that he was lying in a dark room. [Rabbi Yoḥanan] exposed his arm, and light filled the house. He saw that [Rabbi Elazar] was crying, and said to him: Why are you crying? If because you did not study much Torah, we learned: both a lot and a little, as long as he directs his heart towards heaven. If because [you lack] food, not</p>	<p>רבי אלעזר חלש, על לגביה רבי יוחנן. חזא דהוה קא גני בבית אפל, גלייה לדרעיה ונפל נהורא. חזייה דהוה קא בכי רבי אלעזר. אמר ליה: אמאי קא בכית? אי משום תורה דלא אפשת - שנינו: אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין לבו לשמים! ואי משום מזוני - לא כל אדם</p>

<p>every person merits to have two tables. If because of children [who have died], this is the bone of my tenth son.</p>	<p>זוכה לשתי שלחנות! ואי משום בני - דין גרמא דעשיראה ביר.</p>
<p>[R. Elazar] said to him: I am crying over this beauty, that will decompose in the ground. [R. Yochanan] said to him: Over this, you can certainly cry, and they both cried.</p>	<p>אמר ליה: להאי שופרא דבלי בעפרא קא בכינא. אמר ליה: על דא ודאי קא בכית, ובכו תרוייהו.</p>
<p>Meanwhile, [R. Yochanan] said to him: Is your suffering dear to you? [R. Elazar] said to him: Not them and not their reward. [R. Yochanan] said to him, Give me your hand. He gave him his hand and [R. Yochanan] stood him up [and returned him to health.]</p>	<p>אדהכי והכי, אמר ליה: חביבין עליך יסורין? אמר ליה: לא הן ולא שכרן. אמר ליה: הב לי ירך, יהב ליה ידיה ואוקמיה.</p>

Model 3: Grief as the Path to Comfort

<p>Avot d'Rabi Natan 14:6</p>	
<p>When the son of Rabban Yochanan b. Zakkai died, his disciples came in to console him. R. Eliezer came and sat before him and said, 'My master, is it your wish that I say a word in your presence?' He replied to him, 'Speak'. Thereupon he said, 'Adam, the first man, had a son who died, and he allowed himself to be comforted in his loss. And whence do we know that he accepted condolence? For it is stated, And Adam knew his wife again. Therefore you too should also accept condolence.' He said to him, 'Is it not sufficient for me to bear my own grief that you have to mention Adam's grief?'</p>	<p>כשמת בנו של רבן יוחנן בן זכאי נכנסו תלמידיו לנחמו. נכנס רבי אליעזר וישב לפניו וא"ל רבי רצונך אומר דבר אחד לפניך א"ל אמור. א"ל אדה"ר היה לו בן ומת וקבל עליו תנחומין. ומניין שקבל עליו תנחומין שנא' (בראשית ד':כ"ה) וידע אדם עוד את אשתו אף אתה קבל תנחומין א"ל לא די לי שאני מצטער בעצמי אלא שהזכרת לי צערו של אדה"ר.</p>
<p>R. Yehoshua entered and said, 'My master, is it your wish that I say a word in your presence?' He replied to him 'Speak'. Thereupon he said, 'Job had sons and daughters who all died in one day and he allowed himself to be comforted; you too accept condolence. And from where do we know that Job accepted condolences? For it is stated, The Lord gave, and the Lord hath taken away; blessed be the name of the Lord. He said to him, 'Is it not sufficient for me to bear my own grief that you have to mention Job's grief?'</p>	<p>נכנס ר' יהושע וא"ל רצונך אומר דבר אחד לפניך א"ל אמור. א"ל איוב היו לו בנים ובנות ומתו כולם ביום אחד וקבל עליהם תנחומין אף אתה קבל תנחומין. ומניין שקבל איוב תנחומין שנא' (איוב א':כ"א-כ"ב) ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך. א"ל לא די לי שאני מצטער בעצמי אלא שהזכרת לי צערו של איוב.</p>

<p>Next R. Yosi entered, sat before him and said, 'My master, is it your wish that I say a word in your presence?' He replied, 'Speak'. Thereupon he said, 'Aaron had two grown sons and both died in one day, yet he allowed himself to be comforted, as it is stated, And Aaron was silent. Silence is only accepting condolence. Therefore you too should also accept condolence.' He said to him, 'Is it not sufficient for me to bear my own grief that you have to mention Aaron's grief?'</p>	<p>נכנס ר' יוסי וישב לפניו א"ל רבי רצונך אומר דבר אחד לפניך א"ל אמור. א"ל אהרן היו לו שני בנים גדולים ומתו שניהם ביום אחד וקבל עליהם תנחומין שנאמר (ויקרא י"ג) וידם אהרן אין שתיקה אלא תנחומין ואף אתה קבל תנחומין. א"ל לא די לי שאני מצטער בעצמי אלא שהזכרתי צערו של אהרן.</p>
<p>Then R. Shimon entered and said, 'My master, is it your wish that I say a word in your presence?' He replied, 'Speak'. He said to him, 'King David had a son who died, and he allowed himself to be comforted; do you also accept condolence. And from where do we know that David accepted condolence? For it is stated, And David comforted Bathsheba his wife, and went in unto her; and she bore a son, and called his name Solomon. Therefore you too should also accept condolence.' He retorted, 'Is it not sufficient for me to bear my own grief that you have to mention King David's grief?'</p>	<p>נכנס ר"ש וא"ל רבי רצונך אומר דבר אחד לפניך א"ל אמור. א"ל דוד המלך היה לו בן ומת וקבל עליו תנחומין ואף אתה קבל תנחומין ומניין שקבל דוד תנחומין שנא' (שמואל ב י"ב:כ"ד) וינחם דוד את בת שבע אשתו ויבא אליה וישכב עמה ותלד בן ויקרא את שמו שלמה אף אתה רבי קבל תנחומין. א"ל לא די שאני מצטער בעצמי אלא שהזכרתי צערו של דוד המלך.</p>
<p>R. Elazar ben Azaria entered. When [Rabban Yochanan saw him] he said to his attendant, 'Take my clothes and follow me to the bath-house, because this man is distinguished and I cannot appear before him as I am.' Then R. Elazar came in and sat before him and said. 'Let me tell you a parable. What does the matter resemble? To a man with whom a king had deposited an article of value. Daily the man wept and exclaimed, "Woe is me! When will I be free from the responsibility of this trust?" You, too, my master, had a son versed in the Torah, who had studied the Torah, Prophets, and Writings, Mishnah, halakhot and aggadot. He has departed sinless from this world. Surely you should derive comfort from having returned your loaned object intact!' [Rabban Yochanan ben Zakkai] said to him, Elazar, my son, you have comforted me as people can comfort'.</p>	<p>נכנס ר"א בן עזריה כיון שראהו אמר לשמשו טול לפני כלי ולך אחרי לבית המרחץ לפי שאדם גדול הוא ואיני יכול לעמוד בו נכנס וישב לפניו ואמר לו אמשול לך משל למה"ד לאדם שהפקיד אצלו המלך פקדון בכל יום ויום היה בוכה וצועק ואומר אוי לי אימתי אצא מן הפקדון הזה בשלום אף אתה רבי היה לך בן קרא תורה מקרא נביאים וכתובים משנה הלכות ואגדות ונפטר מן העולם בלא חטא [ויש לך לקבל עליך תנחומים כשהזכרת פקדונך שלם] א"ל ר' אלעזר בני נחמתני כדרך שבני אדם מנחמין.</p>